

مذاکرات مجلس

صورت مشروح مجلس روز یکشنبه ۲۴ آبان ماه ۱۳۲۱

فهرست مطالب:

- ۱ - تصویب صورت مجلس
- ۲ - طرح و تصویب لایحه استخدام آقای شریدان مستشار وزارت خواربار
- ۳ - سؤال آقایان، نراقی و روحی و جواب آقای وزیر پیشه و هنر و بازرگانی
- ۴ - بقیه شور لایحه متمم بودجه سال ۱۳۲۱
- ۵ - موقع دستور جلسه بعد - ختم جلسه

(مجلس يك ساعت و نیم پیش از ظهر بریاست آقای اسفندیاری تشکیل گردید)

صورت مجلس روز پنجشنبه ۲۱ آبان ماه را آقای (طوسی) منشی خواندند ❖❖

۱ - تصویب صورت مجلس

- رئیس - در صورت مجلس نظری نیست (اظهاری نشد)
صورت مجلس تصویب شد . آقای وزیر خواربار تقاضا می کنند لایحه استخدام آقای شریدان مطرح شود . (صحیح است)
- ۲ - طرح و تصویب لایحه استخدام آقای شریدان مستشار وزارت خواربار
- گزارش کمیسیون :
گزارش از کمیسیون بودجه بمجلس شورای ملی :
کمیسیون بودجه لایحه شماره ۱۸۲۰۶ دولت راجع بااستخدام آقای شریدان تابع دولت آمریکا را برای مستشاری وزارت خواربار مطرح نموده و از نقطه نظر ملیت بااستخدام

(مطابق قانون ۸ آذر ماه ۱۳۰۵)

❖ عین مذاکرات مشروح یکصد و نهمین جلسه از سیزدهمین دوره قانون گذاری

اداره تند نویسی و تحریر صورت مجلس

❖❖ اسامی غائبین جلسه گذشته که ضمن صورت مجلس خوانده شده است

غائبین با اجازه - آقایان : فاطمی - موید احمدی ؛
غائبین بی اجازه - آقایان : سزوار - دکتر ضیاء - نوبخت - شه دوست - اورنگ - مشیر دوانی - مکرم افشار - ناصری - امیر ابراهیمی - دبستانی - صادق وزیری - پناهی - اعتبار - کامل ماکو - دیر آمده بی اجازه - آقای اکبر .

مشار الیه موافقت نموده اینک گزارش آن تقدیم می شود .
رئیس - آقای انوار (انوار - موافقم) آقای منشور

(بعضی از نمایندگان - نیستند) آقای امیر تیمور

امیر تیمور - بنده البته در این موضوع و نظایر آن مطالب و گفتنی های خیلی زیادی دارم . اما چون در این مدت دیدم که آقای وزیر خوار بار از این مستخدم آمریکائی که برای خوار بار آورده است اظهار رضایت و خورسندی کرده است و طرز کار او را پسندیده تشخیص داده اند از اظهار مطالب کلی خود داری می کنم و صرف نظر می کنم فقط نظرم این است که بجای این ماده اول همان ماده اول پیشنهادی دولت مطرح بشود . در ماده پیشنهادی که دولت تقدیم کرد و الا آن خواستم متأسفانه به بنده نرسید و مسبوق هم نبودم که این لایحه مطرح می شود که بنده آن لایحه را از منزل بیاورم یک مستخدمی را که ما از آمریکا بیاوردیم بیاییم برای وزارت خوار بار یا هر يك از وزارتخانه های دیگر صرفاً از نظر استخدام میاوریم و همان نظر مستخدم را داریم ولی بعد يك سلام و صلواتی در اطراف کار ضمیمه میشود که کلمه مستشار و مشاوره بآن اضافه میشود بنده نمیدانم برای وزارت خوار بار می خواهند که يك مستشاری از آمریکا بیاورند؟ بنده با این قسمت موافقم و مخالفتی هم نمیکنم چند نفر مستخدم دیگر هم آمریکائی و غیر آمریکائی برای وزارت خوار بار اگر میخواهند بیاورند و خیال میکنند که موجب فراوانی نان و آذوقه خواهد شد باز بنده عرضی ندارم و موافقت می کنم لکن روی همان نظر دولت که برای يك مستخدم بوده روی همان باید صحبت کرد کلمه مستشار در لایحه دولت نبود بعد اضافه شده است بطور کلی بنده که معتقدم که ما برای امور و شئون زندگی خودمان محتاج به مستشار نیستیم . البته تمام دنیا و تمام ممالک عالم راجع به قضایای تکنیکی و فنی محتاج به يك مستشارانی هستند . فرض بفرمائید آمریکا اگر بخواهد امروز يك کارخانه ساعت سازی راه بیندازد بنده قطع دارم از سویس يك متخصص ساعت سازی باید ببرد آنجا برای قضایای فنی و تکنیکی اما

برای اداره شدن مملکت بنده تصور نمی کنم که هیچ مملکتی و کشوری مثل ایران يك خارجی را بیاورند و بر خلاف سیاست اولیه دولت که هیچ اسمی از مستشار نبوده بیاورند و اسم مستشاری رویش بگذارند حالانکه همان لایحه پیشنهادی دولت را پیشنهاد می کنم این هم لایحه پیشنهادی دولت است مینویسد : دولت مجاز است آقای شریدان تابع دولت آمریکا را بمدت سه سال برای امور خوار بار استخدام نماید . کلمه مستشاری در لایحه پیشنهادی دولت که خود دولت فعلی تقدیم مجلس کرده است ذکر نشده است این سلام و صلوات بعد اضافه شده است

رئیس - آقای ملک مدنی

ملک مدنی - همینطور که آقای امیر تیمور فرمودند

شاید نظر اول دولت هم این بوده است ولی بالاخره در عمل معلوم شد که این اشخاصی که ما از آمریکا میاوریم برای اینکه این امورات را با آنها محول کنیم باید دارای يك اختیاراتی باشند که بتوانیم از وجودشان استفاده کنیم سابقاً آمریکائیهما در ایران بوده اند و سابقه زیادی دارند در کشور ما اگر ملاحظه کنید يك سوابق ممتدی دارند و هم از نظر امور مالی يك سوابق زیادی دارند و نتیجه خدمات آنها بود که استخدام دکتور میلسپو هم در جلسه گذشته لایحه اش گذشت . حالا هم که برای وزارت خوار بار يك مستشاری لازم است باید يك نفری باشد که با آقای وزیر خوار بار از نقطه نظر تکنیکی کار بکنند بنظر بنده بالاخره لزوم دارد که او هم دارای يك اختیاراتی باشد و آن منافی با اقتدار و اتوریته وزارت خوار بار هم نیست زیرا هر کدام اینها در جای خودشان کار خودشان را انجام میدهند و وضعیت فعلی ایجاب میکند که ما يك مستشاری برای وزارت خوار بار داشته باشیم و باین نظر موافقت هم شد و کمیسیون هم موافقت باین نظر کرده چون صلاح مملکت را اینطور تشخیص داده که اگر بنا است يك نفری در وزارت خوار بار باشد باید يك اختیاراتی داشته باشد که بتواند مورد اثر واقع شود نه اینکه مثل آن شخصی که برای امور بهداشتی آورده ایم آمده بود و نشسته بود صبح تا غروب

مشغول کتاب خواندن بود در آنجا . آوردن يك نفر خارجی را که دارای يك اختیاری نباشد و نتواند وجودش منشاء اثر واقع شود بنظر بنده نیاوردنش بهتر است باین جهت نظر کمیسیون هم با نظر دولت در نتیجه این شد که خوب است که ایشان مستشاری باشند و دارای اختیاراتی هم باشند که با کمک و مساعدت وزارت خوار بار بتواند انجام وظیفه کند بنظر بنده این بهتر است از اینکه ما او را يك عضو بدون اختیاری بگذاریم و عاطل و باطل بشود و آقای وزیر خوار بار هم خودشان نظرشان این است و دولت هم نظرش این است و بنده تصور میکنم که آقای امیر تیمور با آن حسن نیتی که همیشه در قضایا دارند وقتی که بدقت نگاه کنند ملاحظه می فرمایند که وقتی بنا باشد که ما اشخاص خارجی برای تشکیلات مملکت و سازمان کشور و پیشرفت امورمان داشته باشیم که از نظر علمی و فنی از آنها استفاده کنیم خوبست که اختیاراتی داشته باشند و همین است که در لایحه پیش بینی شده است .

رئیس - آقای نراقی (نراقی - عرضی ندارم) آقای انوار

انوار - شور در مواد است یا کلیات اگر شور در کلیات است که صحبت های آقای امیر تیمور باید راجع به کلیات باشد هنوز رأی بورود در شور مواد گرفته نشده است و آقای امیر تیمور و آقای ملک مدنی باید راجع به کلیات صحبت میکردند و هنوز رأی بورود در شور مواد گرفته نشده است که آقای پیشنهادی میکنند و آقای ملک مدنی جواب میدهند . (ملک مدنی - شور در کلیات بود)

رئیس - کلیات که رأی ندارد اعلام کردیم در کلیات مذاکره است شما اگر در کلیات فرمایشی دارید بفرمائید .

انوار - بنده عرض کردم که موافقم اگر در شور کلیات است که پیشنهاد موضوع ندارد اگر در مواد است که هنوز شور در مواد رأی گرفته نشده است .

رئیس - رأی گرفته میشود بورود در شور مواد (اکثر برخاستند) توضیح شد . ماده اول :

ماده اول - دولت مجاز است آقای شریدان تابع دولت آمریکا از تاریخ ورود بطهران بمدت ۳ سال برای مستشاری

وزارت خوار بار استخدام نماید

رئیس - آقای انوار

انوار - بنده اولاً بعد از بیاناتی که آقای دشتی بینی - بین الله در جلسه سابق در احتیاج مستشار برای کارهای اداری این مملکت کردند دیگر گمان نمیکنم آقای امیر تیمور شبهه داشته باشند همینطور دلایل را هم بیان کردند که هر ملتی هر جامعه ای که بخواهد روش حکومت خود را تغییر بدهد باید معلم و مستشار از جای دیگر بخواهد ترتیب بدهد در کارها . بینی بین الله ما ایمان داریم که باید در کارها مستشار بیاوریم و این محل تردید نیست . نظر بنده در این ماده این بود که نوشته شود : « دول متحده امریکای شمالی » این اصلاحی است که باید امریکای شمالی نوشته شود .

وزیر خوار بار - يك نکته هم برای استحضار خاطر

آقایان لازم است بعرض برسانم آقای امیر تیمور فرمایشی که کردند گمان میکنم در اینجا این اشتباه شده است . این لایحه در ۸ شهریور به مجلس تقدیم شده است که آقای شریدان برای استخدامش به آمریکا تلگراف شده است و در آن موقع وزارت خوار بار هنوز تأسیس نشده بود و اندازه خوار بار بوده است ولی چون بعد وزارت خوار بار تأسیس شده است وزارتخانه هم البته مستخدمی که بیاورد برای مستشاری است این نظری را که در کمیسیون منظور کرده اند لازم بوده است و تمنی میکنم ایشان هم باین قسمت توجه بفرمایند و موافقت بفرمایند که برطبق همان نظر کمیسیون رأی گرفته شود .

امیر تیمور - اجازه میفرمائید؟ (رئیس - بفرمائید)

امیر تیمور - خواهش میکنم توجه بفرمائید بنده عرض کردم از نظر اینکه آقای وزیر خوار بار اظهار رضایت و خورسندی از طرز رفتار این مستخدم آمریکائی کرده است بنده هم نفی نمیکنم او را و مخالفتی ندارم و حالا هم در لایحه کلمه مستشار به استخدام تبدیل شود و تأیید میکنم او را و حالا هم عرض کردم که اگر وجود شریدان و امثال او تأمین نان تهران را خواهد کرد بجای يك شریدان صد شریدان

بنیاد بنده با آن موافقم و عرضی ندارم عرایض و اظهارات بنده از نظر اصل است بنده معتقدم که این مملکت بالاخره باید قائم بالذات تربیت شود و قائم بالذات زندگی کند . یک روز در کمیسیون صحبت از مستخدمین بلژیکی در گمرک و پست و تلگراف شد بنده خیلی ممنون شدم که صحبت شد . البته مستخدمینیکه در وزارت پست و تلگراف یا در گمرک خدمت میسکردند یا خدمات بجائی میسکردند سابقه استخدامی آنها موجود است بردارید آن سوابق را نگاه بکنید یکی از این شرایط در آن استخدام ها موجود است ؟ فقط یک عده ای را دولت از بلژیک ناچار شده است استخدام کرده است گمرک یا وزارت پست خیلی بطور ساده یک کنترات ساده با او منعقد کرده است که آقا شما مستخدم ما هستید بیائید برای ما کار بکنید آنها هم آمده اند کار کرده اند خوب هم کار کرده اند که امروز هم از عملیات آنها رضایت داریم و در مجلس شورای ملی این رضایت هم الآن منعکس است . بنده عرض کردم بجای یک شریدان صد شریدان بیاورند بنده مخالفتی با او ندارم ولی شما مستخدم بیاورید مستشار لازم ندارید بنده عرض کردم دولت باید قائم بالذات باشد و قائم بالذات تربیت شود این فکر غلط است که شما میگوئید که مستشار لازم داریم بنده میگویم که مستشار لازم نداریم و مستخدم لازم داریم این پیشنهاد را هم بنده تقدیم میکنم .

طوسی - پیشنهاد آقای انوار : پیشنهاد میشود پیش از کلمه آمریکا اضافه شود متحده و بعد از آمریکا اضافه شود شمالی .

رئیس - آقای وزیر خواربار پیشنهاد را ملاحظه فرمودید میگویند نوشته شود دول متحده آمریکای شمالی .

وزیر خواربار - مانعی ندارد بنده موافقم .

رئیس - آقای مخبر قبول کردید ؟ (مخبر - بلی)

رئیس - رأی گرفته میشود به ماده اول با این اصلاحی که شد موافقین برخیزند (اکثر برخاستند) تصویب شد .

ماده دوم :

ماده دوم - حقوق آقای شریدان در سال ۱۲۵۰۰ دلار خواهد بود که ده هزار دلار آن باقسط دوازده گانه بخانواده او در آمریکا و دو هزار و پانصد دلار بقیه بریال در مدت دوازده ماه بخود او در ایران پرداخته میشود .

رئیس - آقای ملک مدنی - (ملک مدنی - موافقم) رأی گرفته میشود به ماده دوم موافقین برخیزند (اکثر برخاستند) تصویب شد . ماده سوم :

ماده سوم - مبلغ ۱۷۵۰ دلار بابت هزینه سفر آقای شریدان از آمریکا بایران تأدیه و همچنین هزینه مراجعت او از ایران بامریکا پرداخت خواهد شد .

رئیس - موافقین باماده سوم برخیزند (اکثر برخاستند) تصویب شد . ماده چهارم :

ماده چهارم - سایر شرایط استخدامی او را دولت طبق قانون استخدام متخصصین خارجی مصوب ۲۳ عقرب ۱۳۰۱ تعیین خواهد نمود .

رئیس - موافقین باماده چهارم برخیزند (اکثر برخاستند) تصویب شد . مذاکرات در کلیات دوم است مخالفی نیست ؟ (طباطبائی - اجازه می فرمائید) بفرمائید .

طباطبائی - بنده که علی الاصل البته موافقم با بودن مستشار خارجی در اکثر ادارات دولتی ایران عرض کنم اعتراف به ندانستن مرحله دوم علم صحت بر فرض مردم یا افرادی هستند که میدانند و از نادانی خودشان هم بی اطلاع نیستند این عیب نیست که اگر یک اداره دولتی یا یک وزارتخانه جدید التاسیس که در مملکت سابقه نداشته است وقتی که لایحه تأسیس و تشکیل این وزارتخانه در مجلس مطرح بود مدتی سرانجام ما صحبت میکردیم اینجا ما اعتراف میکنیم باینکه کشور احتیاج دارد باینکه متخصص یا مستشار بیاورد اما البته باید سعی کرد و از دولت خواست که از وجود مستشار و متخصص بقدر ضرورت و کفایت استفاده کند بنده وقتی که لایحه استخدام دکتر میلسپو در جلسه گذشته مطرح بود خواستم یک تذکری را عرض کنم اتفاقاً مجال نشد و حالا از فرصتی که دارم استفاده میکنم و بطور کلی این تذکر را باید

عرض بکنم و آن اینست که مستشاران خارجی در ایران چون آشنا به زبان نیستند یک قسمت از کارها و فعالیت آنها در دست مترجمین است و مترجمینی که با این مستشاران کار می کنند فوق العاده در جریان کار او و تشخیص مطالب نظر آنها مؤثر است بنده شنیدم یک وقتی در زمان بلژیکی ها یک دوسیه را آورده بودند یک مطلبی آنجا بود آن مترجم رسیده بود به کلمه «مومی الیه» عرض کنم آقای نصرتیان نتوانسته بود بخواند ترجمه کرده بود «مؤمن الله» و مدتی دوسیه این اداره و آن اداره میگشت و تعقیب میکردند مومی الیه را و پیدایش نمیکردند و بعد از مدت بسیاری معلوم شد که مترجم اشتباه کرده است (روحی - خواننده بی سواد بوده است) این را برای مثال عرض کردم سوابق بسیاری است که مترجمین اعمال نفوذ کرده اند اعمال نظر کرده اند کارها را فلج کرده اند خراب کرده اند در اداراتی که تحت نظر مستشاران خارجی بوده است این را بطور کلی خواستم تذکر بدهم که آقای وزیر خواربار متوجه باشند در آن اداره که اشخاصی را که بعنوان مترجم انتخاب میکنند باید مطمئن و طرف اعتماد و صحیح العمل و با سواد باشند تا اسباب گرفتاری و زحمت مردم و مراجعه کنندگان را فراهم نکنند و دیگر مطلبی که چون موضوع مربوط بمستشار وزارت خواربار است ولی تناسب نیست که بنده بافا تذکری بدهم اینست که با اوضاع مساعد جوی که ملاحظه میفرمائید با بارندگی که بحمد الله شروع شده معلوم میشود سال سال خوبی است بنده شنیده ام که در اکثر نقاط مردم بذر ندارند . بنده شنیده ام که چون قیمتها بالا رفته بود هر چه داشتند یا از آنها گرفته اند یا فروخته اند و حالا برای بذر معطلند توجه بفرمائید که با خوبی سالها بواسطه نبودن بذر محصول آینده از بین نرود و طوری بشود که انشاء الله بهتر از امسال عمل بیاید **وزیر خواربار** - فرمائید که آقای نماینده محترم راجع بسوابق مستشار ها فرمودند البته شاید قابل تکذیب نباشد ولی نمیتوان وضعیات امروز را تطبیق کرد با چندین سال پیش تصدیق خود ایشان من بهترین کسی که چند سال

هم سابقه مجلس شورای ملی را داشته است بمعاونت مستشاری انتخاب کرده ام که همه آقایان معلومات و حسن عمل و سوابق ویژه شخصی ایشان را مستحضر هستند و امیدواریم که در آتی هم اشتباهی نشود که موجب تنقید واقع شود . قسمتی که راجع به بذر فرمودند لازم میدانم که خاطر آقایان را مستحضر کنم که راجع به بذر ما در تمام نقاط اقدامات لازم کرده ایم و وزارت کشاورزی هم اقدامات خود را کرده است و همه جا بذر را باختیار زارعین گذاشته است هزار تن هم برای بنادر جنوب که ۱۵۰ تن برای گرم سیرات عباسی و مقداری هم برای لنگه و مقداری بذر برای دشتی و دشتستان و مقداری برای جاهای دیگر مثل اهواز و سایر نقاط خوزستان تخصیص داده ایم و اینها تحویل داده شده است و مشغول زراعت هستند . پانصد تن هم از هزار تنی که خریداری شده است باید امروز یا دیروز وارد شده باشد . در خرم شهر و سایر نقاط هم هر جا که شکایت شده است ما ترتیب اثر داده ایم و برای اطراف تهران هم یک نفر نماینده از طرف وزارت کشاورزی و یک نفر هم از طرف وزارت خواربار تعیین شده است که تمام دهات را نقطه به نقطه به بیند اگر جائی باشد که بذر رعیت برخلاف حق تصرفانی شده باشد بذر را رد کنند و آن مأمور را تعقیب کنند و بیاورند تسلیم محکمه کنند و این موضوع هم تصویب شد و تصمیم اتخاذ شد و همینطور هم اجرا شد و در سایر نقاط هم هر جا شکایت شده است ما تصمیم گرفته ایم و رسیدگی کرده ایم و این نکته را هم باید طرف توجه قرار داد که در بعضی نقاط بعضی اشخاص بنام بذر یک نظر و قصد دیگری دارند که باین نام شکایت میکنند این را هم باید مورد توجه قرار داد البته در هر موقعی که معلوم بشود بذر رعیت را برده اند بنده در حضور آقایان با قبول مسئولیت عرض میکنم که آن مأمور شدیداً تعقیب خواهد شد .

رئیس - آقای دهستانی

دهستانی - عرض کنم با بیالائی که آقای وزیر خواربار در قسمت بذر فرمودند بنده زائد میدانم چیزی عرض کنم و تا حدی که خود بنده هم مطلع هستم عمل بخوبی و صحت

انجام شده است در قسمت مترجم هم که آقای طباطبائی فرمودند بنده هم تصدیق دارم ولی همانطور که آقای وزیر خواربار فرمودند در زمان سابق اغلب زبان نمیدانستند ولی بحمدالله حالا همه زبان میدانند بعلاوه آقای اسدی که خدمت همه آقایان معروف هستند يك شخص صحیح‌العملی است که همه آقایان میدانند و در اینصورت گمان نمیکنم که در قسمت مترجم جای نگرانی باقی باشد

رئیس - رأی گرفته میشود به مجموع این لایحه آقایانیکه موافقت دارند ورقه سفید میدهند

(اخذ و شماره آراء بعمل آمده ۷۵ ورقه سفید شماره شد)

رئیس - عده حاضر در موقع اعلام رأی ۹۵ با کثرت ۷۵ رأی تصویب شد

۳ - سؤال آقایان : نراقی و روحی و جواب آقای وزیر پیشه و هنر و بازرگانی

رئیس - آقای نراقی سؤالی از آقای وزیر پیشه و هنر داشتید حاضرند برای جواب . بفرمائید .

نراقی - بنده سؤالی از آقای وزیر پیشه و هنر و بازرگانی دارم که گویا برای جواب حاضرند . یکی از تراوشات خوب این مجلس این بود که در آنموقع که خطر قحطی پیش بینی میشد دولت لواجیحی آورد برای منع احتکار و اختیاراتی به دولت برای این موضوع داده شد . درموقعی که ماده واحده راجع باختیارات مطرح بود تبصره از طرف مجلس پیشنهاد شد و تکلیفی برای دولت معین کرد . این تبصره متأسفانه تا کنون بموقع اجرا گذاشته نشده برای این که آقایان متوجه شوند آن تبصره چه بود عین آن را بنده میخوانم آنوقت توضیحاتی میدهم .

تبصره الحاقیه به ماده واحده مصوب ۲۴ خرداد ۱۳۲۱ : دولت مکلف است برای کالاهائی که از کارخانه های داخلی و شرکتهای تهیه میشود قیمت معین و در سال حداکثر صدی دوازده سود برای صاحبان سهام آن منظور دارد . در این تبصره دولت دو تکلیف دارد یکی این که دولت مکلف است که برای کالاها قیمت معین کند یعنی مبنای تثبیت نرخها را منظور نظر قرار دهد و یکی هم این بود که از اجحاف و زیاد روی کارخانه ها در نفع طلبی و جلب سود در این موقع که دست ما از بازار های دنیا کوتاه است جلوگیری شود متأسفانه هیچیک از این دو موضوع را دولت به موقع اجرا نگذاشته آنچه که بنده جویا شدم صاحبان کارخانه ها و شرکتهای برای فرار از انجام این تکلیف حرفهائی میزنند و از آقای وزیر پیشه و هنر و بازرگانی هم که جویا میشویم میبینیم که ایشان هم حرفهای آنها را بصورت يك عبارات فصیح و ادبی بما جواب میدهند بنظر بنده اینطور رسید که ایشان و کیل خصوصی آقایان کارخانه چی ها هستند و الا تکلیفشان این بود که این تبصره را بموقع اجرا بگذارند و اگر اشکالاتی بنظرشان میرسد یا در عمل اشکالی برای دولت پیش میآید تکلیف دولت این بود که بیاید به مجلس اطلاع بدهد که این وظیفه را که برای ما معین کرده اید بموجب این دلایل قابل اجرا نیست یا فلان موضوع را ضمیمه اش بکنید که قابل اجرا باشد و تا کنون چنین نغمه ای از طرف دولت شنیده نشد که بیاید اینجا اظهار کند که ما نمیتوانیم این تبصره را باین دلایل اجرا کنیم در صورتی که در سایر موارد قوانینی که از مجلس میگذرد فوراً بموقع

اسامی رأی دهندگان - آقایان : افشار - طباطبائی - فتوحی - دکتر نفیسی - مؤخر - لاریجانی - گرگانی - بهبهانی - نوابزادی - آزادی - دهستانی - ابراهیم سمعی - کیو - دکتر لقمان - ملک منگجی - آقا سید کاظم بزدی - نمازی - پارسا - هاشمی - فرخ - فرشی - ساکینیان - شیرازی - صفاری - معتمدی تولیت - بوداغبان - معتصم سنگ - دکتر سنگ - مستشار - نائینی - دشتی - عطاءالله بالیزی - مقدم - نفع الاسلامی - نقابت - ناهید - فیاض - رفیعی - عزیزی - انوار - مجد ضیائی - منصف - فریدونی - رحمت سمعی - ابراهیمی ریگی - مؤید قوامی - دکتر سمعی - داندور - اصفهانپان - مسعودی خراسانی - اردبیلی - چایچی - دکتر غنی - دکتر تاج بخش - ملک زاده آملی - یمین اسفندیاری - فرمانفرمایان - اکبر - افغمی - مؤید ثابتی - رضوی - حمزه تاش - نیکپور - نصر تیان - اقبال - طوسی - ذوالقدر - اوحیدی - کوردزنبی - معینی - مسعودی - شهابنگ - معدل - لبقوانی .

ورقه سفید علامت امتناع ۳۰

اجرا گذاشته میشود و سر این که این نظری که مورد استفاده طبقات مصرف کننده است به موقع اجرا گذارده نشده بنده نفهمیدم در صورتی که اگر واقعاً برای کالاها نرخی معین شده بود این تنگی و سختی اینقدر تأثیر در بدبختی و بیچارگی مردم نمیکرد اما وقتی که قیمت کالاها آزاد است و اختیار بدست يك مشت مردمان بی انصاف و محترک است روز بروز بر قیمت اجناس اضافه میشود و ممکن است از کارخانجات سؤال شود با این که قیمت نفت و پنبه و سایر مواد اولیه که مورد احتیاج شما است ترقی نکرده و بهمان نرخ سال گذشته بشما داده میشود چرا محصول کارخانه شما امسال تا سال گذشته قیمتش پانصد در صد بالا رفته است ؟ نمیدانم چرا آقای وزیر پیشه و هنر در انجام این منظور جدیت بخرج نداده اند و چرا این تبصره را اجرا نکرده اند ؟ وقتی که پول شروع میکنند ارزشش بکم شدن آن بقالی که هفت کیسه نخود توی دکانش دارد امروز نخود را یکمن ششقران میفروشد فردا که سایر چیزها ترقی کرد میگوید بیشتر میفروشم و تفاوت قیمت خرید سایر اجناس را با فروش اجناسش تأمین میکند ولی آن عمده که روزی شش قران مزد میگیرد فردا که پول تنزل کرد دیگر همان بخور و نمیر راهم نمیتواند بدست بیاورد و چیزی هم ندارد که جبران آن را بکنند و چیزی که چاره آن را میکنند صرفاً تثبیت نرخ اجناس است یعنی دولت مکلف است هر چقدر که پول شکسته میشود لا اقل باندازه بخور و نمیر باین طبقات برساند . مفیدترین و مؤثرترین طبقات کشور مستخدمین دولت هستند که با يك حقوق ثابت زندگانی میکنند و بعد هم طبقه کارگران مزدور هستند که با این تنزل قیمت پول و افزایش قیمت کالاها زندگی هر دو دسته تنگ و مشکل شده بنده عرض کردم که سرتی در این کار بنظر می آید . چطور لواجیح دیگری که از مجلس میگذرد فوری وسائل اجرایش فراهم میشود ولی در مورد این تبصره هیچ اقدامی نشده است . بنده چندین کارخانه را خودم مشاهده کردم حقیقه يك وضعیت

بسیار تأسف آوری داشتند واقعاً همانطور که برسبیل مبالغه گفته میشود يك دسته خون سائیرین را می مکند اولیای کارخانه را در بیرون کارخانه میدیدم همه چاق و چله و وقتی که توی کارخانه برویم يك مشت زن و بچه و مرد لاغر مردنی مبتلا به سل ، مالاریا ، در شرف موت ؛ در تمام دنیا بچه های نا بالغ نباید کار کنند ولی در این جا اکثر کارگران این کارخانه ها را بچه های نا بالغ تشکیل میدهند بچه های ده دوازده ساله برای این که کم مزد بهشان بدهند و مزد آنها هم همان است که پارسال بهشان میدادند ولی نتیجه کار آنها را که محصول کارخانه است امسال چند برابر سال گذشته در بازار میفروشند . بخواهید بدانید ملاحظه کنید بیلابندام يك از کارخانجات بافندگی و نخ ریزی امسال صد در صد کمتر نفع داده است ؟ بچه جهت ؟ تا کی باید خون این مردم را يك مشت بکنند و هیئت دولت هم تماشاچی باشد ؟ ما دلخوشیمان این بود که آقای وزیر پیشه و هنر خودش یکی از افراد طبقه سوم این کشور است و اینها را می بینند و میفهمند ولی متأسفانه بنده تا بحال ندیده ام و نشنیده ام که پای ایشان بیکی از این کارخانه ها رسیده باشد و به بینند وضع این کارخانه ها چیست البته از حضرت اقدس اشرف آقای امیر اعظم عضدی وزیر راه همچو توقعی را نداریم نباید ایشان پایشان به کارخانه ها برسد ایشان اشراف زاده هستند و نباید بچه کچل ها را به بینند ولی شما چرا نباید بروید در این کارخانه ها و به بینید که یکمده کارخانه چی چطور خون يك مشت بدبخت را می مکند و در مقابل هم اجحاف به مصرف کننده ها میکنند ؟ و در حقیقت فعلاً این اجحاف متوجه دو دسته است یکی مستخدمین دولت و ایستکان دولت و بعد هم کارگران و مزدوران و بنده میخوانم بدون اینکه لفاظی بکنم و يك نطق غرائی از جناب عالی بشنوم بدانم بچه مناسبت دولت تا بحال تکلیفش را انجام نداده و چه اشکالی در راه انجام آن بوده است و چه بنظرتان میرسد برای رفع آن اشکال که ما باید انجام بدهیم تا آن وظیفه انجام شود ؟

وزیر بازرگانی و پیشه و هنر - بنده بطور کلی میبینم که آقای نراقی همیشه در مجلس نسبت بر فراه حال و آسایش کارگرها و طبقه سوم توجه دارند از این نظر ایشان کمال تشکر را دادم و خیلی هم خوشوقتم که بنده راهم از خودشان میدانند و امیدوارم که سعی بنده همیشه مثل خود ایشان اینطور باشد که با اندازه مقدرت خودم سعی کنم تا موفق شوم که وضع آن طبقه ای را که یکی از طبقات مؤثر و تولید کننده مملکت هستند بهبودی بدهیم. در باب اصل این قانون که بیاناتی فرمودند اول باید عرض کنم که منظور ایشان یک جزئی از یک امر مهمی است در مملکت که شاید امروز کمتر مسئله را بشود از حیث اهمیت بیای این مسئله گذاشت و آن عبارت است از تعدیل قیمتها و تثبیت نرخ ها برای این که در معاملات مردم و افراد تجار کارخانه ها هم بتوانند حسابی که میکنند بر یک اساس ثابتی باشد و عملشان روی آن باشد اگر این قانون که همه کس البته تصدیق می کند آقایان نمایندگان با حسن نیت و از لحاظ تأمین زندگی کالتی اکثریت مردم تصویب فرمودند جداً بنا باشد اجرا شود (مثل این که تا بحال هم جدید شده است) آن منظور آقا هم در ضمن آن اجرا خواهد شد ولی این که تا بحال نتوانسته ایم این تبصره را آنطور که باید اجرا کنیم عرض خواهیم کرد آن تبصره را چنانکه قرائت فرمودید این است که: دولت مکلف است برای کالا هائی که از کارخانه های داخلی و شرکتهای تهیه میشود قیمت معین و در سال حد اکثر صدی دوازده سود برای صاحبان سهام معین کند. اولاً برای انجام اینکار باید رسیدگی شود به حساب های کارخانجات تا بشود نرخ معین کرد و تصور میکنم خودشان هم موافقت خواهند فرمود که اقداماتی گشته برای اجرای هر امری و هر قانونی لازم است باید بدو اید و باید مقدمات را فراهم کرد تا بشود آن قانون را اجرا کرد برای اطمینان خاطرشان عرض میکنم هیئت های متعددی مأمور رسیدگی باین حساب ها کردیم و راپورت ها و گزارش هائی هم داده اند چون کارخانه ها پراکنده بود در تمام مملکت البته وسیله این که یک مرتبه

این کار بشود نبود و مقداری از این کارها انجام شده که اگر آقایان بخواهند حاضر است خلاصه قسمتی از مقدمات این کار فراهم شده و نتیجه بدست آمده این یک مطلب بعد وارد اجرا شدیم. اولاً اگر بنده یک توضیحی بعرض آقایان میرسانم قطع نظر از این که این توضیح بحال کدام دسته از مردم مفید است و مجال کدام یک از مردم مضر است توضیح بنده از این نظر است که آقایان نمایندگان محترم که نمایندگان تمام مردم و ملت را دارند هر تصمیمی اتخاذ میفرمایند از لحاظ کلی و عمومی باشد و الا مقصود بنده این نبوده است که اگر نظری که آقایان صاحبان سهام کارخانه ها دارند عرض می کنم دفاعی از صاحبان کارخانه ها کرده باشم. اولاً تصدیق میفرمائید که این تبصره ضمیمه ماده قانونی است که بعنوان اعطای اختیارات به دولت برای تأمین خوار بار داده شده است اصولاً اگر ملاحظه شود این کار از وظایف وزارت خوار بار است ولی بنده بهمان نظری که ایشان فرمودند همین قدر دیدم که دولت یک وظیفه بموجب این قانون دارد اقدامات لازم کردم برای این که بشود این عمل را اجرا کرد. اشکالی که بالفعل ما داریم این است که بایستی اقدامی کرد که اصولاً نرخ ها ثابت بماند برای این که اگر در تبصره نوشته شده بود که فلان مقدار در صدی خرجی که کرده اند سود منظور شود این سهل بود ولی این که میزان این که این قیمتی را که میخواهیم معین کنیم چه مبلغی باید باشد که تا آخر سال کارخانه کار بکنند مخارجش را بپردازد استهلاك کارخانه را بپردازد و وقتی که یک سودخالص ماند و خواست بپردازد بصاحبان سهام این از صدی دوازده بیشتر نباشد این البته مشکل است بخصوص در این موقع که سایر نرخ ها ثابت نیست مثلاً صاحب کارخانه ممکن است نغالی بیک قیمت معینی خریده اگر بخواهیم با در نظر گرفتن قیمت آن نغال نرخ آن را ثابت کنیم بهمان قیمت این نمی شود برای این که ممکن است بعداً نغال را به قیمت بیشتری بخرد پس بنا بر این ما بایستی بکنیم معین کنیم که همیشه در کارخانه بنشینند و مراقب خرید مواد اولیه و ضروریات

کارخانه باشد و متصل بهمان تناسب نرخ محصول این کارخانه را تا وقتی که سایر نرخها تثبیت نشده تغییر بدهیم و اگر بخواهیم بدون در نظر گرفتن این چیزها سودی معین کنیم این یک سود تحمیلی است نه تثبیت نرخ بجهت این که صاحب کارخانه خواهد گفت که شما مواد اولیه کارخانه را از قبیل پنبه نغال و همچنین مزد کارگر و قیمت سوخت و روشنائی آنچه که لازم است تثبیت کنید تا من هم موافقت کنم که شما هم نرخ کالای مرا تثبیت کنید و الا امروز که شما این حساب را میکنید بر اساس قیمت هائی است که تا امروز بوده است این را من موافقت میکنم بشرطی که پس فردا که من میخواهم نغال بخرم چون نغال گران شده آنگاه دوباره در نرخ کالای من هم تجدید نظر بکنید پس این که فرمودید مقصود این تبصره وقتی که اجرا شود دو منظور را تأمین خواهد کرد یکی اینکه نرخها را ثابت خواهد کرد باین جهائی که عرض کردم تثبیت نرخ ثابت نخواهد بود و اگر نرخ معین شود بطور تحمیلی است و آن نرخ برای این که روز بروز سایر اجناس رو بترقی است خیلی عملی نخواهد بود و فعلاً راجع به تثبیت نرخ اجناس از چند هفته اخیر دولت مشغول رسیدگی باین کار اساسی هست و البته یکی از وظایف عمده و اساسی که بایستی انجام داد نسبت به محصول کارخانجات است که آنرا هم در نظر خواهیم گرفت و نرخ محصول کارخانجات را هم معین خواهند کرد اما تصدیق بفرمائید که با این تبصره بر فرض هم که نرخ معین شد تازه معلوم نیست که اجرائش چطور باید باشد هر قانونی برای این که حتماً بکرسی به نشیند و اجرا شود ضمانت اجرا لازم دارد اگر نداشت چه میشود؟ خاطر من می آید وقتی که آقای روحی این تبصره را پیشنهاد فرمودند ضمانت اجرائش هم جزئش بود منتهی با توجه بنظر بعضی از آقایان قرار شد آن قسمت را حذف بفرمایند و فقط قانون بدون ضمانت اجرا تصویب شد اگر ضمانت اجرائش هم جزئش بود به جنابعالی اطمینان میدادم که اصولاً دولت خیلی ضرورت نداشت دخالت در جزئیات بکند

یا مراقبت فوق العاده بکنند در تعیین نرخ و در اجرائش حتماً قانون عملی میشد چون خود آنها رعایت میکردند این را و اگر رعایت نمیکردند خلاصه میشدند دلال مظلوم یعنی یک قسمت زیادی در فروش مردم تحمیل میکردند و در آخر سال هم دولت می آید میدید آنچه زائد از صدی دوازده داشتند میبرد علت نداشت که آنها بدون جهت تحمیل بمردم بکنند پس این تبصره اگر ضمانت اجرائش در خودش باقی مانده بود این قدم خیر و این امر صوابی را که مجلس شورای ملی اقدام کرده بود بنده بشما قول میدادم که با الزام قانونی که در کار بود خود صاحبان کارخانجات این عمل را اجرا میکردند حالا هم بنده نظر باطلاعی که از وضع کار در تمام دنیا دارم عرض میکنم مالک دیگر دنیا هم برای این که بتوانند نرخها را ثابت نگاهدارند و جلوگیری از بالا رفتن قیمتها بکنند یک راههائی را رفته اند بنده می بینم که نمایندگان محترم همیشه اوقات در مجلس شورای ملی متوجه این مطلب هستند البته در کمیسیونهای تعدیل نرخ هم که اخیراً تشکیل شده است این مطلب عنوان شده و ممکن است به نتیجه برسیم ولی قبل از اینکه نتیجه قطعی مان معلوم بشود برای اینکه آقایان هم ذهنشان در این رشته حاضر باشد و بهتر بتوانند اطلاعاتی که لازم است جمع آوری بکنند عرض میکنم مثلاً گذشته از قوانینی که بود چندی قبل دولت متحد آمریکا تصمیم گرفت که یک مالیات خاص برای کسانی که خارج از اندازه استفاده میکنند وضع کند و مقررات آن این بود که هیچکس حق ندارد بیش از بیست و پنج هزار دلار در سال استفاده کند همینطور دولت ترکیه یک مقرراتی برای مالیاتهای اضافی منتهی مادام که جنگ برقرار است وضع کرده مالیات اضافی نه مالیات بر درآمد سابق که بموجب آن کسانی که در سال تا ده هزار لیره ترک عایدی دارند مشمول هستند. کسانی که بیشتر دارند مشمول آن مالیات اضافی هستند همینطور ما هم برای اینکه بتوانیم این کار را عملی بکنیم راه منحصر بفرد این است که با هر یک از آقایان در کمیسیونها مذاکره بکنیم و با صاحبان

کارخانجات هم مذاکره بکنیم و يك سود معینی را در نظر بگیریم که اگر زیاد بر آن سود استفاده کردند یا يك قسمتش با تمام یا هر چه را که آقایان پیشنهاد کردند دولت بتواند بگیرد که آنها هم ملزم باشند از آن سود تجاوز نکنند و الا غیر از این شکل بنظر بنده مشکل می آید که این کار اجرا بشود. اما چند مطلب دیگر فرمودند که لازم بود توضیح عرض کنم یکی این بود که فرمودند کسانی که مثلاً نخود دارند امروز يك قیمت دارد فردا بالا میبرد اما کارگر یا مستخدم دولت نتوانسته است البته خود آقایان تصدیق فرمودند همان قانونی که پارسال نسبت به مستخدمین برای اضافه حقوق تصویب فرمودید نسبت بکارگران هم اجرا شد و بعلاوه يك کار خیری که در نظر هست چون جنابعالی البته میخواهید حد اعلاي کمک انجام شده باشد و این خدمت و کمک و مساعدت که مجلس شورای ملی با تصویب این تبصره باین طبقه از مردم کرده است این را هم فراموش نفرمائید در نتیجه همین مذاکراتی که بمناسبت این تبصره با صاحبان کارخانه ها شد و هیئت هائی فرستادیم، کارخانه ها اولاً میزان حقوق اشخاص فنی و عملجات را بالا بردند و چیز دیگری که لازم است خدمت آقایان عرض کنم موضوع تأمین ارزاقشان است اینکه میفرمائید پارسال با شش ریال يك بخور و تمیزی داشت و حالا نمیشود اخیراً بعد از مذاکرات زیادی که با خود صاحبان کارخانه ها شد دولت تصویبنامه صادر کردند و همین دو روزه ابلاغ میشود و بعرض آقایان خواهد رسید خلاصه آن عبارت از این است که مزد کارگرها در عموم کارخانه ها اعم از دولتی یا غیر دولتی لااقل بایستی دو برابر مزدی باشد که در مهر ماه ۱۳۲۰ میگرفته اند خلاصه این مینمای همان نظر مجلس شورای ملی بود ولی از طرف دیگر صاحبان کارخانه ها مکلف هستند ضروریات زندگی کارگر را از خوراک و پوشاک بحساب خودشان تهیه بکنند بهر آن خبکه تمام میشود و بعد بنرخ مهر ماه ۱۳۲۰ بکارگرها بفروشند بنابراین بر این تصدیق میفرمائید که خودمان قدم بزرگی نسبت بر فاه کارگران و مزدوران برداشتیم یعنی

برای اجرای آن قانون این و کالت را از طرف آقایان کردیم و همین يك قدم بزرگی است که برداشته شده و امیدوارم در سایر قسمتهای کارشان از حیث زندگی یا رفاه حالشان یا تجدید سنوات خدمت کسانی که کار میکنند در کارخانها آنها هم بشود بصورت يك لایحه یا تصویبنامه ای در بیاوریم و بعرض آقایان برسانیم و بهر حال این نظریاتی که میفرمائید و همین تقویتی که میفرمائید کمال موقعیت را دارد ولی خواستم عرض کنم که ما هم بیکار نیستیم و مشکلات کار را هم بعرض آقایان رساندیم و امیدواریم که کمک بفرمایند برای حل این مشکلات که به نتیجه قطعی تر برسیم.

رئیس - آقای روحی

روحی - بنده در تأیید بیانات همکار محترم خودم آقای نراقی میخواهم عرض کنم بعد سؤال خودم را از آقای وزیر پیشه و هنر بکنم. در اثر تصویب این تبصره ما عقیده داشتیم يك پایه از زندگی مردم را مشمول رفاه و آسایش میکنیم متأسفانه تصدیق میفرمائید که کوچکترین اثر را نکرد بلکه روز بروز هم دارد نرخ ها بالا میرود بنده عرض می کنم آقای وزیر پیشه و هنر توجه بکنند اینها الآن از صدی شصت تا هفتاد و هشتاد بالا رفته از همان روز که این قانون تصویب شده مقداری علاوه کرده اند و کوچکترین توجهی را بر فاه عمومی نکرده اند بنده کار ندارم که این کارخانه ها بدون گمرک وارد شده و چندین برابر اصل و فزونی را تا بحال استهلاک کرده و اشخاص زیادی در این کشور بمرایه های هنگفتی رسیده اند خوب بایستی برسند بنده هم بخل ندارم ولی امروز خوب بود که يك قدری صاحبان کارخانها بخود می آمدند و مردم را رعایت میکردند بیش از مقداری که در این قانون بود لااقل بالا نمیبردند بنده جنابعالی و فعالیت شما ایمان دارم تصدیق میکنم قانون نقص دارد شما که دولت هستید موظف هستید که قانون را بیاورید اینجا و نقصش را رفع کنید و اگر اجرائش اشکال دارد رفع اشکالاتش را بوسیله قانون بیاورید بخواید ما هم رأی می دهیم امروز بنده می بینم کوچکترین اثری در این عمل

نمی شود میدانید صاحبان کارخانه ها آمدند يك شرکت پخش درست کرده اند و خودشان را علیحده داخل کرده اند جای حقوق برای خودشان معین کرده اند و انواع و اقسام دارند دسترنج مردم را میبرند و کوچکترین توجهی را هم نمیکنند حالا من از آقای وزیر پیشه و هنر خواهش دارم که قانون متمم بودجه الان در مجلس مطرح است نظر خودتان را بفرمائید ما هم رأی می دهیم که هر گاه معلوم شد صاحبان کارخانه پس از رسیدگی به بیلان آنها از صدی دوازده سود علاوه بردند برفع کشور و دولت ضبط میشود اگر این را پیشنهاد میکنند این قصوری که بضرر کشور است از طرف شما بعمل آمده است و بعد اگر اشکالی در کار پیش بیاید شخص شما که وزیر هستید باید عمل بکنید و الا الان که متمم بودجه در کمیسیون بودجه نگذشته است مجلس هم رأی میدهد این عیب را الان مرتفع کنید و این قانون را اجرا کنید مجلس هم اینجا است بنده هم از جناب عالی این حرف را نمی پذیرم که قانون نقص دارد اگر نقص وجود حل رفع این نقیصه همین است در قانون متمم بودجه بگذارید که هر چه از سود صدی دوازده بعناوین مختلف دست دوم سوم بیشتر منفعت ببرد برفع کشور ضبط میشود این را الان پیشنهاد بفرمائید میرود بکمیسیون ضمیمه متمم بودجه میشود ما هم رأی می دهیم این عیب مرتفع میشود و غیر از این اگر بفرمائید عقیده بنده این است که مسامحه کرده اید و بحقوق ملت ایران لطمه وارد آورده اید که الان اینجا دارند صدی هشتاد استفاده میکنند و هیچ حاضر نیستند که يك متر پارچه را بقیمت روز بفروشند.

انوار - آقا بنده اخطار نظامنامه ای دارم هم بوزیر هم بر رئیس هم بهم (نبیل سمیعی بهمه چرا؟) این نظامنامه میگوید که نمایندگان میتوانند در بدو و یا ختم مجلس از وزراء سؤال کنند نه در وسط که ما مشغول کار هستیم این اول راجع بسؤال آقای نراقی بعد دوم راجع بسؤال آقای روحی نظامنامه میگوید فقط نماینده ای که سؤال کرده است

حق مداخله دارد

جمعی از نمایندگان - ایشان هم سؤال کردند

روحی - بنده هم سؤال کردم

انوار - آخر معنی ندارد در وسط او یکی دیگر سؤال کند.

وزیر پیشه و هنر - اولاً خواهش میکنم آقای انوار توجه بفرمایند این دو سؤال بود که بنده خواستم جواب بدهم ملاحظه بفرمائید آقای روحی جدا گانه سؤال فرمودند آقای نراقی هم جدا گانه (انوار - این هر دو يك سؤال است) خوب يك موضوع است اما دو نفر سؤال کرده اند اگر فردا جناب عالی هم در این خصوص سؤال داشتید بنده دو مرتبه خدمت آقا میرسم و جواب عرض میکنم

انوار - بنده حرف خارجی که ندارم مطابق نظامنامه عرض میکنم

وزیر پیشه و هنر - بنده توضیحات زیادی ندارم که عرض کنم اگر خیال میکنید ضمانت اجرائی برای اینکار لازم است ممکن است پیشنهاد بفرمائید اگر در مجلس قابل توجه شد در کمیسیون بودجه مطرح بفرمائید با ملاحظه تمام اطراف و جوانبش تصویب بفرمائید اجرا میشود

رئیس - آقایان انوار و امیر تیمور از وزیر فرهنگ سؤالی داشتید (خنده نمایندگان)

انوار - عرضی ندارم

جمعی از نمایندگان - دستور

انوار - سؤالم را پس گرفتم نمی خواهم سؤال کنم این قانون تمام بشود آقا مملکت گرفتارند

[۴ - بقیه شور لایحه متمم بودجه سال ۱۳۲۱]

معاون وزارت دارائی - این متمم بودجه محل ابتلاء تمام وزارتخانه ها است و دوسه ماده بیشتر نمانده استدعا میکنم شروع بفرمائید بلکه تمام بشود.

رئیس - چند ماده را کمیسیون خبر داده و ده دوازده ماده هم الحاقیه است.

معاون وزارت دارائی - استدعا میکنم از ماده اول هر چه مانده است بخوانند.

رئیس - ماده اول قرائت میشود . -

ماده ۱ - پنجاه میلیون ریال پیشیز موضوع ماده سوم قانون نهم اسفند ماه ۱۳۱۵ به پنجاه و چهار میلیون و نیم ریال مقرر میشود .

رئیس - رأی گرفته میشود موافقین با ماده اول برخیزند (اکثر برخاستند) تصویب شد . ماده سیزدهم .

ماده ۱۳ - دولت میتواند در مورد قریاردادهای مقاطعه کاری ساختمانی و راهسازی که تا آخر شهریورماه ۱۳۲۰ منعقد نموده است و بعلت فرس مازور یا بدستور دولت با بقاء مهلت مقرر در قرارداد تا آخر شهریورماه ۱۳۲۰ خاتمه پیدا نکرده تجدیدنظر نماید در صورت اقتضا ارقامی را که باوضع کنونی متناسب باشد در فهرست بها منظور دارد - حداکثر بهای جدید بهر حال نباید از ده درصد بهای باقی مانده کار نسبت باصل قرارداد تجاوز نماید .

تبصره - مقاطعه کاران دست اول مکلفند تفاوتی را که بترتیب بالا بدست میآورند با مقاطعه کاران جزء منظور نموده و عمل کنند و دولت نظارت در اجرای این تکلیف خواهد نمود
رئیس - موافقین با ماده سیزدهم برخیزند (اکثر برخاستند) تصویب شد . ماده هجدهم و دو :

ماده ۳۲ - وزارت بهداشتی مجاز است تمام يك قطعه باغ معروف بیوستی واقع در کنار جاده ورامین را به ملکیت آقای فیروز آبادی باریگان واگذار نماید و آقای فیروز آبادی هم اراضی زیر را که مجموع آنها چهل و هفت هزار و سیصد و پنجاه و هفت متر و پنج سانتی متر مربع میباشد بنام بیمارستان فیروز آبادی وقف مؤبد خواهد نمود .

زمین بیمارستان فیروز آبادی .

تمام زمین سمت غربی بیمارستان .

زمین محل موتورخانه برق .

رئیس - موافقین با ماده سی و دو برخیزند (اکثر برخاستند) تصویب شد .

مخبر - يك ماده هم راجع بموقوفات است که فرستادم خدمتتان .

طوسی - الان فرستادند بچاپ . امیر تیمور چاپ نمی خواهد .

رئیس - آقای انوار .

انوار - يك راپرتی تصویب شده است که بنده پیشنهاد کردم راجع بطرحی که آقای نقابت پیشنهاد کرده بودند کمیسیون مبتکران آن طرح را قابل توجه دانسته و راپرتش را فرستاده است بمقام ریاست که مطابق ماده ۳۸ بکمیسیون دادگستری ارجاع بشود استدعا میکنم اگر کاری نداریم آن را مطرح کنیم .

رئیس - آقا متمدن بودجه مطرح است ماده چهل و نه : ماده ۴۹ - درآمد موقوفات هر شهرستان که مصرف معینی ندارد و باید در مطلق بریات صرف شود با نظارت فرهنگ بمصرف تعلیمات و بهداشتی همان شهرستان خواهد رسید .

رئیس - آقای انوار .

انوار - موضوعی که در کمیسیون مطرح شد آنچه که بنده نظر داشتم (گرچه اکثریت کمیسیون رأی داد) این بود که موقوفاتی را که دولت مطابق قانون تصرف ندارد چون در قانون معین شده است که دولت در کجا باید مداخله بکند و غیر از آن اعم از متعذرالمصرف یا مجهولالمصرف مصرف معین داشته باشد یا نداشته باشد (نه آلهائی که معین است) اینها باید بمصرف برسد یعنی بمصرفی که نزدیکتر به مقصود واقف است نه اینکه بروند استخر بسازند بنده این را که میخواهم شرح بدهم نه این است که از علمای ما هم نظری بوقف داشته باشم موقوفات ما مطابق ترتیبی که اخیراً وضع شده است چند قسم است يك موقوفه است که مجهول المتولی است یعنی متولسی ندارد (این تقسیماتی است که کرده اند) يك قسم از موقوفات را گفته اند متعذرالمصرف است يك قسم را گفته اند مجهولالمصرف است این عبارتها را آقای وزیر معارف جدیدی که اینها را برای ما ساخته اند اینچنین ساخته اند و چون دیدند اوقاف متعذرالمصرف و مجهولالمصرف شد گفتند بهتر این است که ما مصرف کنیم از برای چه از برای آن مصارفی که نظر آقایان آمد که

حقیقه همه ماها توجه داریم که باید جلب کنیم اخلاق فاضله را و خودمان دارای يك اخلاق فاضله عالی باشیم در کمیسیون صحبت این شد که قانون مدنی ما موقوفات را معین کرده است که بقدر امکان بآن چیزی که غرض واقف بوده است مصرف بشود آقا ما باید اقرب بنظر واقف را در نظر بگیریم که این واقفی که مسلمان بوده است و شیعه اثنی عشری بوده است و دارای عقایدی بوده است بینیم اقرب بنظر چنین واقفی چه میشود از این نظر مطابق قانون مدنی موقوفات مجهولالمصرف و متعذرالمصرف این چیزهائی که این اواخر معین کرده اند اگر مصرف ندارد بآن چیزی که نزدیکتر بمقصود او هست عمل بشود . نظر واقفین مذاهب مختلفه معلوم است ملت ارامنه اقرب بنظر آنها چیست ؟ ترقی دادن کلیسا است اقرب بنظر ما چه چیز است ؟ ترقی دادن مساجد و شعائر مذهبی هر ملتی که يك وقفی میکند نظرش ترقی دادن شعائر آن مذهبی است که دارد اگر نتوانیم بآن مصرف معین صرف کنیم باید آن اقرب مقصود را در نظر بگیریم و مصرف کنیم حالا بنده جلب میکنم نظریات قضات مجلس و اکثریت مجلس را که موقوفاتی که ایرانیها که دارای مذهب حقه جعفریه هستند وقف کرده اند نظرشان چیست وزارت معارف ما يك چیزی را در نظر بگیرند که اقرب باشد اعضاء کمیسیون بودجه از نظر رعایت این موضوع بهداشت را در نظر گرفته و گفتند ما که نمیدانیم اقرب بمراد او چیست اقرب بمراد او این است که افراد شیعه زیاد بشوند افراد شیعه عالم شوند پس ما کجا مصرف کنیم پس بیائیم مصرف بهداشت کنیم پس آن کلمه بریات را در نظر بگیرد یعنی هر موقوفه ای را که مطابق قانون دولت نتوانست بمصارف مخصوص برساند یعنی مجهولالمصرف و متعذرالمصرف است باین مصارف برسانند نه اینکه هر جا نوشته مطلق بریات آنرا باین مصرف برسانند بعد این چیزی که عرض کردم کمیسیون در نظر گرفت که بمصرف فرهنگ و بهداشت برسد و کمان میکنم که تمام دنیا این را قبول بکند که مخارج معارف و بهداشت بشود نه مخارج معلق زدن در شناکاری

(خنده نمایندگان)

مخبر کمیسیون بودجه - مقصود اساس از این قانون فقط همین يك کلمه است که موقوفاتی که در ولایات و شهرستانها بمصارف معینی ندارد صرف همان ولایت بشود نه اینکه از خراسان بپهران و از تبریز بپهران و از همه جا بپهران منتقل بشود و در آن مصرف خرج شود و حتی پیروی شده است لذا اصطلاح قانون شعبان ۱۳۲۸ و عین عبارت آن قانون در اینجا گذاشته شده است که اشکالی تولید نشود و آقای انوار هم که اساساً موافق هستند که بمصرف بهداشتی و فرهنگ هر محل برسد و جز این دو کلمه هم چیزی نداریم و فقط نظارت فرهنگ در اینجا قید شده چون مقصود هم تأمین است خواهش می کنم آقا هم موافقت بفرمایند

پیشنهاد آقای هاشمی و فیاض

پیشنهاد می کنم پس از کلمه بهداشتی افزوده شود و

مخصوصاً مدارس ملی

رئیس - آقای هاشمی

هاشمی - از اول ما موافق بودیم با این ماده مخصوصاً عرض کردم بنده که عقیده آقای انوار را دارم که مهمترین بریات طلب علم است و در راه علم صرف شدن است و نمی دانم چرا کلمه مدارس را گذاشته اند با این که در شهرستان هاهم يك دبیرستان هائی لازم دارد ولی موقوفاتی که در ایران برای تعلیمات بودند و امروز موضوع منتفی است یعنی مدارس طلبه نشین بهترین نمونه اش این است که آن مدارس تقویت بشود این را چرا در این جا نیاورده اند ؟

مخبر - اوقافی که مصرفش صرفاً تعلیمات است یعنی واقف معین کرده است که در مصرف تعلیمات صرف شود اینک اشکالی ندارد و بمصرف خودش میرسد اما يك اوقافی است که مصرف خاصی ندارد و مطابق بریات اختصاص داده شده است مقصود از این قبیل موقوفات است که مصرف خاصی ندارد و الا آنکه مقصود آقا است که در وقف نامه نوشته شده و بهمان مصرف هم میرسد

هاشمی - توجه بفرمائید ما اوقاف زیاد داریم در ایران از دوره صفویه و قاجار چه که برای تعلیمات هم مساجد دارند و هم مدارس (رهبری) - این که مجهول المصرف نیست (مجهول المصرف نیست ولی امروز شما طلبه ندارید طلبه که آنجا تحصیل کند ندارید ولی از طرف دیگر شما مدارس دارید که دارند رشته های دیگری را تحصیل میکنند پس بهترین مصروف آن موقوفات برای تعلیمات و مدارس ملی.

رئیس - آقای ملک مدنی

ملک مدنی - اینکه آقای هاشمی فرمودند عرض میکنم يك موقوفاتی در ولایات هست زیاد هم هست که در وقف نامه هم يك مصرفی برای طلاب علوم دینی بوده است در شهرها هم بوده است منجمله در مالیر خود ما هم بوده است که سابقاً طلبه بوده است و مدرس بوده است که میآمدند در آن مدارس و تحصیل می کردند و حالا بعد از جریانات اخیر آن تربیبات از بین رفته و حالا این نظر سرکار نظر صحیحی است ولی بنظر بنده هر وقتی را باید مطابق نظر واقفش خرج کرد. و البته بنظر واقف است آن موقوف علیهمی را که واقف در نظر داشته طلاب علوم دینی بوده است حالا چرا باید این را تخصیص داد بمدارس ملی ما باید سعی کنیم که همان نظری که واقف داشته است بموقع اجرا گذاشته شود (صحیح است) و بنظر بنده شایسته مجلس نیست که این کار را بکنند و ما باید تشویق کنیم و تأیید کنیم که هر کس هر واقفی هر نظری داشته مطابق نظر خودش عمل شود يك واقفی در زمان حیات خودش يك قسمتی از مال خودش را از اولادش مجزی میکند و بمصرف خاصی اختصاص میدهد این را باید نظرش را مراعات کرد و احترام کرد بنده چون میدانم آقای هاشمی هم نظرشان همین است که موقوفات باید بهمان مصرف خاص خودش برسد خواهش میکنم جنابعالی هم موافقت بفرمائید که بهمان مصرف خاص که واقف معین کرده برسد.

رئیس - آقای فیاض

فیاض - چون کلمه تعلیمات ممکن است ابهام داشته باشد زیرا ممکن است صرف يك قبیل مصارفی بشود که اصلاً ربطی بموضوع نداشته باشد از قبیل انومبیل رؤسای معارف و اضافه حقوقهای اشخاص مثل اینکه تا بحال میکرده اند باین جهت ما لازم دانستیم این پیشنهاد را بدهیم و توضیح بدهیم که در چه موردی استعمال شود و تصریح بشود که صرف چه چیز بشود.

رئیس - آقای رهبری.

رهبری - عرایض بنده را آقای ملک مدنی فرمودند مقصود از این ماده این است که مجهول المصرف باشد نه آن چیزی که مصرفش معین است بر يك عده معین یا يك طلاب معین اینرا که شایسته مجلس نیست که بیاید در مصرف دخالت کند و بگوید بمصرف فلان مدرسه برسد.

مخبر - عرض میکنم مقصود از تعلیمات که در کمیسیون مذاکره شد صرفاً مدارس است اعم از متوسطه یا عالی یا سایر مصارف تعلیماتی آن محل در آتیه و هیچوقت منظور این نبوده است که مخارج تفننی و مخارج غیر منظوری بعمل آید از قبیل انومبیل و غیره و چنین نظری نبوده است اگر این توضیح کافی است که در مجلس برای توضیح ماده گفته میشود که ممکنست پیشنهادتان را مسترد فرمائید.

رئیس - آقای هاشمی

هاشمی - آقای وزیر فرهنگ تشریف ندارند چون از پارسال تا امسال باندازمای از همه شهرستانهای ایران آموزشگاههای ملی شکایت کردند از بدی وضعیانشان که دیگر قابل دوام نیست تأسیسات ملی و همه اش رؤسای معارف وعده میدادند که يك چنین ماده بیاید و زندگانی آنها را تأمین کند اگر موافقت بفرمایند آقایان و این محلها بمصرف این مدارس برسد بعقیده من از بهداری هم بهتر است ما دو نوع مدارس داریم مدارس دولتی که وضعیتشان خیلی خوبست و اضافه حقوق گرفته اند و دیگر مدارس ملی است که فقط يك صدی بیست و پنج مجموعاً از حقوق سابقشان اضافه شده است صد تومان میگرفته اند بیست و پنج تومان اضافه کرده اند

بهر حال چنانچه عرض کردم این موضوع از بهداری هم مهمتر است برای اینکه بهداری را خود دولت بهش توجه دارد ولی بمدارس ملی بهیچوجه توجهی ندارند.

مخبر - عبارت را بخوانید (بشرح ذیل خوانده شد) بعد از کلمه بهداری اضافه شود و مخصوصاً مدارس ملی

رئیس - آقای امیر تیمور

امیر تیمور - بنده میخواستم در جواب آقای رهبری تذکری بدهم و آن اینست که موقوفاتی که مصارف مخصوصی دارند البته بمصرف خودش خواهد رسید موضوع موقوفات متعذرالمصرف است فرض بفرمائید يك موقوفه وقف شده که عوائد او بمصرف روغن چراغ برسد برای روشنائی دیگر روغن چراغ موضوع ندارد امروز برق میسوزانند یا اینکه موقوفه را وقف کرده اند که بمصرف پیه برسد برای روشنائی و تا حالا دیگر پیه بدر روشنائی نمیخورد از این قبیل موقوفات ما يك موقوفاتی داریم که امروز نمیشود مصرف کرد و از این قبیل موقوفات زیاد است این است که در این ماده گفته شده است که این قبیل موقوفات که متعذرالمصرف است بمصرف بهداری همان محل برسد فرض بفرمائید چهارصد سال قبل گفته است که صرف بهداری شود مثلاً در شهر کاشمر يك مریضخانه ما داریم که دارای ده تخت خواب است و کافی نیست موقوفات متعذر المصرف اگر صرف آنجا بشود آن مریضخانه هم خوب میشود و به بهترین وجهی نظر واقف هم تأمین میشود و يك عده زیادی استفاده میکنند و نظر آقایان تأمین میشود بنا بر این توافق بفرمائید که این ماده بگذرد

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است

رئیس - رأی میگیریم به پیشنهاد آقای هاشمی

مخبر - عرض کنم پیشنهاد آقای هاشمی این است که بمصرف مدارس ملی مخصوصاً برسد در اینجا هم نوشته میشود مدارس و البته مدارس ملی هم از این استفاده میکنند آنوقت کلمه مخصوصاً توصیه است و در اصل قانون گزاری هیچ جا شما کلمه مخصوصاً را پیدا نمیکنید وقتی گفته میشود مدارس مقصود مدارس ملی هم هست و بنا بر این

نظر آقای هاشمی هم تأمین است و حالا اگر زیاد اصرار دارد بنده هم قبول میکنم

هاشمی - بنده مصر نیستم برای اینکه می بینم هزارتا مدرسه ملی در ایران دارد منحل میشود

مخبر - بنده قبول میکنم

هاشمی - پس اجازه بفرمائید عبارت را اصلاح کنم عبارت این شکل میشود: عوائد اوقاف هر شهرستان که مصرف معین ندارد و باید مطلق بریات صرف شود با نظارت فرهنگ بمصرف تعلیمات و مدارس ملی و بهداری همان شهر خواهد رسید

مخبر - بسیار خوب

رئیس - رأی گرفته میشود بماده چهل و نه موافقین بااصلاحی که شد قیام فرمایند (اغلب برخاستند) تصویب شد ماده ۴۷ ماده ۴۷ - اشخاصی که در نتیجه اجرای ماده پنج قانون ۲۵ مهر ماه ۱۳۲۰ تیرئه شده و میشوند حق ادعا و مطالبه حقوق گذشته و خسارات از دولت را ندارند و فقط حرائمی که از آنها دریافت شده است باید مسترد شود - برای تأمین محل پرداخت این جرائم در سال ۱۳۲۱ دولت اعتبار کافی در بودجه منظور خواهد نمود

مخبر - عبارت يك اشتباهی دارد (تیرئه شده و میشوند)

بعضی از نمایندگان - رأی

رئیس - آقای اوحدی

اوحدی - در جلسه قبل که این ماده مطرح بود بنده پیشنهادی دادم که آن قسمت اخیر ماعنی شود با این وضعیت با این مخارج هنگفتی را که دولت باید تحمیل به ملت بکند برای مخارج امروز مقتضی نبود که دولت امروز قبول بکند که اگر در سنه فلان يك مبلغی از فلان شخص به عنوان جریمه گرفته شده است امروز بیایند بپردازند بنده این مطلب را سابق تذکر دادم و مورد توجه هم واقع شد باز ملاحظه میکنم که در این ماده ذکر شده باز هم درخواست میکنم که آقای معاون وزارت دارائی و آقای مخبر با این قسمت موافقت بفرمایند

رئیس - آقای طباطبائی

طباطبائی - عرض میکنم که آقای اوحدی که آمدند تصور کردم که میخواهند ایزاد کنند که چرا حق مردم را مجلس رد کرده است ولی منطلق عجیبی فرمودند بنده عرض میکنم اگر ایشان صد تومان به کسی قرض داده باشند در دو سال پیش حالا امروز که نرخ اجناس بالا رفته بیاورد پس بدهد آیا ایشان حاضر هستند که یک قران از آن مبلغ را کم کنند این منطق ایشان را هم میشود قبول کرد یک اشخاص را آمده اند من غیر حق محکوم کرده اند بعد هم یک مبلغی از آنها جریمه گرفته اند حالا اینها تبرئه شده اند حق ندارند که خسارانی که بهشان وارد شده است مطالبه کنند و جرائمی که داده اند بتوانند پس بگیرند این واقعاً چیز غریبی است که دولت خودش پیشنهاد کرده است بدهد و نماینده مجلس رد میکند کاسه از آتش داغ تر همین است که خود دولت حاضر شده است برای این کار و نماینده مجلس میگوید خیر آقا ندهید این جا ماده که مطرح شد مخبر کمیسیون ماده را پس گرفت که ببرد بکمیسیون و تجدید نظر بکند حالانکه لایحه پنجم بیست و نهمی که کویا عیناً همان نظریه دولت را آورده اند آقا اگر کسی حق دارد که مجلس باید رأی بدهد که حقش را بدهند و مجلس نمی تواند بگوید ندهید اگر کسی حق دارد که میرود محکمه و ادعا میکند محکمه هم رسیدگی میکند اگر ذبح است که باید به او داده شود حالا مجلس شورای ملی بیاید قانون بگذارد که اولاً حق اشخاص پامال شود و بعد جلو ادعای مجلس بگیرد کسی هم حق ادعا نداشته باشد این هم میشود قانون و میشود به یک همچو قانونی رأی داد.

مخبر - عرض کنم مقصود آقای اوحدی این بود که تشویقی بشود بلکه مقصودشان این بود که ارفاق بیشتری بشود زیرا اگر قسمت اخیر این ماده حذف شود و دولت جرائم ماخوذه را که وعده کرده است در سال ۱۳۲۲ بپردازد این جمله حذف شود نتیجه اش این میشود که حالا بپردازد و مقصود ایشان ارفاق بیشتری بود و سوء تفاهمی برای جنابعالی شد و علت این که این ماده بهمین صورت از

کمیسیون تصویب شد این بود که وزارت دارائی توضیح داد که الان ماده هشتم سال است و ما بودجه همامان را بسته ایم و مصارفمان را تشخیص داده ایم دیگر نمی توانیم فعلاً از بابت جرائمی که از اشخاص گرفته شده چیزی بگیریم باین جهت میگذاریم برای سال آتی و این قسمت کمیسیون را قانع کرد و بهمان ترتیب برگشت اما آن قسمتی را که حق مطالبه ندارند مربوط است به حقوق انتظار خدمت و حقوق استخدامی نه این است که ممنوع باشند از مطالبه بولهای که داده اند فقط حقوق استخدامی است فلسفه هم که این جاذ کرده یک امر برخلاف قاعده بوده زیرا آن اشخاص محکوم بوده اند بیک احکام رسمی و مدنی جیس و مبلغی جریمه و محکومیت ابد از خدمات دولتی و برای محکمه هم یک حقی ایجاد شده بود یعنی منع حق هم مثل ایجاد حق است علی ای حال یک وضعیت اجتماعی برای این مستخدمین بود مجلس شورای ملی آمد اجازه داد تجدید نظری در این احکام بشود بموجب یک قانونی موقه در یک زمان معینی تجدید نظر شد و این اشخاص مبری شدند حالا که مبری شدند ممنوعیت ابدی این اشخاص مرتفع شد و میتوانند جرائمی را که پرداخته اند پس بگیرند منتها در سال آتی و حالا اگر غیر از این ما بخواهیم حساب مبلغ انتظار خدمت و غیره را بکنیم یک بودجه سنگینی برای دولت خواهد بود و شاید خود آنها هم راضی باشند به اینکه جرائمی را که داده اند پس بگیرند و از سایر قسمتها صرف نظر کنند و اینکه میفرمایند مجلس مخالفتی با حق کسی کرده است خیر مجلس مخالفتی نکرده و نخواهد کرد بلکه میخواهد این قضاوت یک منبائی هم داشته باشد.

رئیس - رأی گرفته میشود بماده ۴۷ موافقین برخیزند (اغلب برخاستند) تصویب شد.

۵ - موقع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه

رئیس - اگر اجازه می فرمائید جلسه را ختم کنیم (صبح است) جلسه آینده روز سه شنبه سه ساعت قبل از ظهر دستور لوایح موجوده

[مجلس سی و پنج دقیقه بعد از ظهر ختم شد]
رئیس مجلس شورای ملی - حسن اسفندیاری

قانون

استخدام آقای شریدان مستشار وزارت خواربار

ماده ۱ - دولت مجاز است آقای شریدان تابع دول متحده امریکای شمالی را از تاریخ ورود بطهران بمدت سه سال برای مستشاری وزارت خواربار استخدام نماید.

ماده ۲ - حقوق آقای شریدان در سال ۱۲۵۰۰ دلار خواهد بود که ده هزار دلار آن باقساط دوازده گانه بخانواده او در امریکا و دوهزار و پانصد دلار بقیه بریال در مدت دوازده ماه بخود او در ایران پرداخته میشود.

ماده ۳ - مبلغ ۱۷۵۰ دلار بابت هزینه سفر آقای شریدان از امریکا بایران تأدیه و همچنین هزینه مراجعت او از ایران بامریکا پرداخت خواهد شد.

ماده ۴ - سایر شرایط استخدامی او را دولت طبق قانون استخدام متخصصین خارجی مصوب ۲۳ عقر ۱۳۰۱ تعیین خواهد نمود.

این قانون که مشتمل بر چهار ماده است در جلسه بیست و چهارم آبان ماه یک هزار و سیصد و بیست و یک بتصویب مجلس شورای ملی رسید.

رئیس مجلس شورای ملی - حسن اسفندیاری